

Læreplan i tekst

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 24. mars 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2021

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Faget tekst handler om å forstå og utvikle tekster i forskjellige sjangre for ulike medier og plattformer. Tekst omhandler videre det utvidede tekstbegrepet og gir rom for nyskaping og kreativ utfoldelse. Faget handler videre om kommunikasjon i det offentlige rom og det å legge grunnlag for refleksjon, kritisk tenkning og dybdelæring i møte med ulike teksttyper i samfunnet.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Faget tekst skal bidra til å utvikle elevenes analytiske kompetanse og framheve betydningen av kildekritikk. Gjennom arbeid med tekstuttrykk av forskjellig kulturelt og historisk opphav dannes grunnlaget for nysgjerrighet, inspirasjon og skaperglede. Tekstfaget skal gi elevene redskaper til å delta i den offentlige samtalen og styrke forståelsen av medborgernes rolle i demokratiske samfunn, deriblant hvordan ulike individer og grupper i samfunnet representeres i mediene.

Kjerneelementer

Tekstutvikling og publisering

Kjerneelementet tekstutvikling og publisering handler om å produsere, utforme og ferdigstille tekster i forskjellige sjangre til ulike plattformer. Dette innebærer bruk av relevante produksjons- og publiseringsverktøy der man anvender strategier for bestemte målgrupper eller uttrykk. Kjerneelementet handler også om etiske hensyn som står sentralt i alle former for tekstutvikling og publisering.

Tekstforståelse

Kjerneelementet tekstforståelse handler om hvordan dramaturgi, retorikk og fortellerteknikker brukes i ulike skriftlige, muntlige og sammensatte tekster. Dette innebærer å utforske, tolke og reflektere over kommunikasjon i det offentlige rom og i ulike historiske og kulturelle sammenhenger. Kunnskap om arbeidsmetoder og kildekritikk er sentralt i dette kjerneelementet.

Tverrfaglige temaer

Demokrati og medborgerskap

I tekst handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om å gi elevene større bevissthet omkring ulike tekster og deres funksjon og verdi i et

demokratisk samfunn. Arbeid med tekstlige uttrykk skal gi kunnskap og ferdigheter som gjør elevene i stand til å delta aktivt i demokratiske prosesser. Gjennom arbeid med temaet skal elevene utvikle forståelse av hvorfor offentlig diskurs er et sunnhetstegn i et demokratisk samfunn.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i tekst innebærer å lytte til og snakke om forskjellige former for sammensatte tekster. Videre innebærer det å formidle ideer om egen tekstproduksjon og reflektere over problemstillinger knyttet til egne og andres tekster.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i tekst innebærer å bruke fagspråk for å utforme tekster tilpasset mottaker og formål. Det betyr å utforske og reflektere over faglige emner og problemstillinger, å bygge opp argumentasjon og å bruke kilder på en kritisk måte som lar seg etterprøve.

Å kunne lese

Å kunne lese i tekst innebærer å tolke, vurdere og navigere i ulike teksttyper. Videre innebærer det å utøve kildekritikk i egen og andres tekstproduksjon. Det innebærer også å sammenligne, tolke og systematisere informasjon i ulike tekster for å trekke faglige slutninger.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i tekst innebærer å kunne produsere, bearbeide og publisere sammensatte tekster ved hjelp av digitale ressurser. Det handler om å forstå verdien av og vise digital dømmekraft i egen og andres tekstproduksjon. Videre innebærer det å bruke og vurdere digitale formkrav i egne og andres tekster.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering tekst

Kompetansemål etter tekst

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- planlegge, produsere og ferdigstille ulike tekster i ulike sjangre og med ulike formål individuelt og i samarbeid med andre
- bruke og reflektere over komposisjon og fortellerteknikk i egne og andres tekstproduksjoner
- publisere og reflektere over valg av kanal for å nå ønsket målgruppe
- vurdere kildebruk i egne og andres tekstproduksjoner
- utforske og bruke dramaturgi og retorikk i egne og andres produksjoner
- drøfte og presentere ulike tekster ved bruk av fagterminologi
- utforske og eksperimentere med egne og andres tekster i en uttrykkshistorisk sammenheng
- vurdere og produsere tekster i samsvar med etiske retningslinjer og gjeldende regelverk
- drøfte grunnlaget for offentlig diskurs og aktiv deltakelse i demokratiske prosesser ved ulike tekstuttrykk

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i tekst. Elevene viser og utvikler kompetanse i faget ved å planlegge, produsere og ferdigstille tekstuttrykk for ulike målgrupper. Elevene viser og utvikler også kompetanse i faget gjennom å utforske, analysere og vurdere tekstuttrykk. Elevene viser og utvikler kompetanse i faget når de drøfter og presenterer egne og andres tekster ved bruk av fagterminologi. Videre viser og utvikler elevene kompetanse i faget ved å reflektere over tekstlige uttrykks betydning i et demokratisk samfunn og ved å utvikle ferdigheter for å kunne delta aktivt i demokratiske prosesser.

Læreren skal videre legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst ved å la elevene utforske ulike tekstuttrykks betydning og ved å øve opp deres kritiske og etiske bevissthet. Læreren skal være i dialog med elevene om utviklingen deres i tekstfaget, og elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og til å reflektere over sin egen faglige utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetanse innenfor et bredt utvalg av oppgaver i forbindelse med tekstproduksjoner.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen elevene har ved avslutningen av opplæringen etter tekst. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i tekst basert på kompetansen eleven har vist gjennom planlegging og praktisk produksjon av tekstlige uttrykk i ulike sjangre og gjennom å reflektere over komposisjon og fortellerteknikk, etiske retningslinjer og gjeldende regelverk.

Vurderingsordning

Standpunktvurdering

Tekst: Eleven skal ha én standpunktkarakter.

Eksamen for elever

Tekst: Eleven kan trekkes ut til en praktisk eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Eksamen skal ha forberedelsesdel.

Eksamen for privatister

Tekst: Privatisten skal opp til en praktisk eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.